

Julkaisufoorumi välittää tietoa luotettavista tieteellisistä julkaisukanavista

Annukka Vainio kiinnittää huomiota Julkaisufoorumin kannalta tärkeään haasteeseen, kyseenalaisien julkaisukanavien tunnistamiseen. Tällä tarkoitetaan erityisesti avoimesti saatavilla olevia (*open access*) lehtiä, jotka julkaisevat tieteellisiä kirjoituksia maksusta ilman asianmukaista laadunarviointia. Julkaisufoorumin paneelit tarkistavat, onko tasoluokkaan 1 ehdolla olevilla kanavilla tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta ja säännöllinen vertaisarviointimenettely. Toimintaperiaatteiltaan kyseenalaisiksi havaitut lehdet sijoitetaan tällä perusteella luokkaan 0.

Osa saalistajalehdistä ylläpitää vakuuttavia verkkosivuja, jolloin toimintaperiaatteita on vaikea arvioida ilman omakohtaista kokemusta tai perehtymistä artikkeleihin. Tämä ei ole aina mahdollista, kun vuosittain käsitellään yli 1 000 uutta julkaisukanavaa. Aiemmin paneelien arviointityön tukena hyödynnettiin Jeffrey Beallin ylläpitämää saalistajakustantajien ja -lehtien listaa. Vuonna 2015 käytiin lävitse Beallin listalle merkityt kanavat, joista osan paneelit hyväksyivät tasoluokkaan 1. Listaa ei enää systemaattisesti päivitetä, joten sitä ei voida käyttää hyväksi uusien epäilyttävien kanavien tunnistamisessa.

Beallin listan jälkeen arvioinnin tukena on ollut *Directory of Open Access Journals* (DOAJ), joka on niin sanottu valkoinen lista luotettavista avoimista lehdistä. Rajanvedon epäselvyydestä kertoo, että DOAJ on hyväksynyt rekisteriinsä joitain Beallin epäilemiä kanavia. Vähemmän tunnettu tietolähde, jota ollaan vasta integroimassa Julkaisufoorumiin, on DOAJ:n julkaisema lista poistetuista lehdistä. Osalle näistä on perusteeksi kirjattu ”Suspected editorial misconduct by publisher” tai ”Journal not adhering to best practice”. Näiden lehtien joukossa ovat myös Vainion mainitsemat 6 Bentham Open -lehteä.

Julkaisufoorumissa on arvioitu kaikkiaan yli 27 000 lehteä, joista 187 on poistettu DOAJ:sta toimitustyön epärehellisyttä koskevan epäilyn

perusteella. Näistä 31 sijoittuu tasoluokkaan 1. Lisäksi on 305 lehteä, joiden poistamisperusteeksi on mainittu, että lehti ei noudata parhaita käytäntöjä (tämä ei automaattisesti tarkoita, että lehti on saalistaja). Näistä 219 sijoittuu tasoluokkaan 1. Työtä epäilyttävien kanavien tunnistamiseksi jatketaan tänä vuonna tarkistamalla DOAJ:n listalta poistetut, tasoluokkaan 1 sijoittuvat lehdet. Markkinoille on tullut myös uusi *Cabell’s Predatory Journals Blacklist*, jonka käyttökelpoisuutta Julkaisufoorumin arviointityössä selvitetään.

Julkaisufoorumi ei pyri tuottamaan saalistajalehtien mustaa listaa. Tasoluokkien 1–3 pitäisi kuitenkin olla merkki siitä, että kyseessä on hyvää tieteellistä toimintatapaa noudattava kanava. Joukossa on varmasti joitain rajatapauksia ja virheiltäkään ei voida aina välttyä. DOAJ ja mahdollisesti Cabell’s ovat tärkeitä tietolähteitä. Huomatava osa tiedosta, jonka pohjalta paneelit voivat itse arvioida julkaisukanavan toimintaperiaatteita, ei aina ole panelistien saavutettavissa. Tämä koskee esim. käsikirjoitusten liian nopeaa käsittelyaikaa, aggressiivista sähköpostimarkkinointia tai muita toimitus- ja arviointiprosessissa havaittuja ongelmia.

Yhdymme siis Vainion toiveeseen, että tiedeyhteisö tukisi paneelien työtä epäilyttävien julkaisukanavien tunnistamiseksi. Pyydämme tiedeyhteisön jäseniä jatkossa lähettämään Julkaisufoorumille entistä aktiivisemmin tietoa epäilyttävistä julkaisukanavista. Jufo-portaalissa ja Julkaisufoorumin verkkosivuilla voi ehdottaa asianmukaisin perusteluin tasolla 1 olevia julkaisukanavia siirrettäväksi tasoluokkaan 0. Julkaisukanavatietokannasta puuttuvista epäilyttävistä julkaisukanavista voi lähettää tietoa sähköpostiin osoitteeseen saalistajat@julkaisufoorumi.fi.

JANNE PÖLÖNEN JA EEVA SAVOLAINEN

Pölonen on suunnittelupäällikkö ja Savolainen suunnittelija Julkaisufoorumissa Tieteellisten seurain valtuuskunnassa.